

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERADT NYASTE SÖNDAGSMAGASIN.

N:o 42.) Utkommer hvarje Söndag. Götheborg den 19 Oktober 1851. Pris för år: 4 R:dr B.co. (V årgången)

Joseph Weiss, uppfinnare af skogs-ullen.

Skogsullen.

(*Lana pinus sylvestris.*)

Skogsullen, af fransmännen kallad *laine végétale* (äfvén forestier) och af engelsmännen *pine-needle-wool*, är ett af tall- eller furu-barr vunnet trådämne, för hvars uppfinring man har att tacka en idog och intelligent österrikare, vid namn Joseph Weiss.

Weiss föddes den 25 Oktober 1787 i Langendorf vid Olmütz uti Mähren. Från och med år 1810 studerade han i Wien, hvarunder han hufvudsakligen sysselsatte sig med naturvetenskaperna och egnade sedermera sin verksamhet åt pappersfabrikation hos sin fader son i Lan-

gendorf egde ett pappersbruk. Vid slutet af år 1814 köpte herr Weiss det i hans ägo ännu varande pappersbruket vid Zuckmantl, hvilket är beläget i en skön dal vid foten af Bischofskoppe uti österrikiska Schlesien. Här fortsatte han studiet af naturvetenskaperna och lyckades gifva åt det förut så ringa aktade tall-barret ett högt värde, i det han deraf frambringade ett fiber-ämne, som han kallade skogsull. För att göra sin uppfinring af praktisk nytta, förvandlade Weiss år 1840 sin pappersfabrik till en skogsull-fabrik. Denna kom dock icke genast i någon betydligare verksamhet. Mångahanda fabriks-ekonomiska svårigheter förhindrade detta, och dessutom afbröts Weiss i utförandet af sitt förhåfvande, genom sin år 1848 innehafda funktion såsom riksdagsman. Men om han ock icke hade att glädja sig öfver materiell vinst, så hade dock hans uppfinring redan blifvit erkänd såsom varande af ett stort värde.

I Breslau förenade sig år 1846 flera män med Weiss, för att införa hans nya industri i Preussen. I en skogig trakt, nära Trebnitz, uppbyggdes en loka!, som till Wilhelm von Humboldts ära kallades "Humboldtsau", och hvilken äfvén förenades med en Badanstalt. Nu finnes der utom fabriks-husen och flera badhus, äfvén en restaurations-byggnad, med boningsrum för badgästerna. Sjelfva fabriken dirigeras af en del af förenämnde sällskap. Dess speciella ledning handhafves af stadsrådet Scharff och dess merkantila angelägenheter af firman

Skogsull-fabriken "Humboldtsau".

C. G. Fabian i Breslau. Denna fabriks verksamhet har numera uppnått en betydlig höjd och under dess blott 4-åriga tillvaro har dess fabriker vunnit en allt större efterfrågan. Hvad sjelfva fabrikationen beträffar, äro vi, alldenstund den af preussiska regeringen är patenterad och methoden för densamma hålles hemlig af fabrikanterna, endast i stånd att meddela några få antydningar.

Furubarret torkas först och kan sedan ganska länge förvaras. Kort före dess förarbetning uppmjukas det, hvarest dess epidermis fränskiljes och underkastas en särskilt, oss obekant, procedur, sannolikt med tillhjälp af maskiner. Sedan det uti barret befintliga trådämnet blifvit isolerat och renadt, torkas det, underkastas ännu en förarbetning och upplägges slutligen såsom färdig skogsull i fabriken magasin. Hvad åter angår sjelfva ullen, kunna vi meddela följande:

Det aldraförsta begagnandet af skogsull gjordes, i dennas ännu gröfre tillstånd, för stoppandet af madrasser och dynor, men sedan den kunde beredas finare, till vadderung af täcken och kläder. Hvad madrassstoppning med skogsull beträffar, erbjuder den flera fördelar. Den är ett säkert medel mot mott och mal, gifver en angenäm, alltid lika säng- och kropps-värme, samt är mindre mottaglig för smittämnen. Dessutom äger dess balsamisk-aromatiska natur en medicinsk kraft, så att den icke allenast motverkar sjukdomsaulag, utan äfven helosamt inverkar på sjuka personer. Redan blotta inandandet af den uti suruskogar befintliga balsamiska luft, rekommenderas såsom helsosamt för lungsigtiga och nervsvaga. Men härtill komma ännu tvenne väsendtliga egenskaper, nemligen skogsullens styrka eller varaktighet och dess billiga pris. Fabrikanterna försäkra att en under 8 års tid i en kasern oafbrutet begagnad skogsulls-madrass, hos dem blifvit satt i fullkomligt godt stånd, för en kostnad af endast $17\frac{1}{2}$ silbergroschen, (i svenskt mynt: 1 R:dr banko).

Schlesischer Zeitung, 1847, N:o 275 s. 3238 innehåller en af en militär-embetsman intygad uppgift att skogsull-madrasser icke allenast äro de bekvämligaste och renligaste sängkläder, utan visa sig äfven under 8-årigt begagnande vara $1\frac{1}{2}$ Thaler eller omkring 2 R:dr 36 sk. banko billigare än vanliga halm-madrasser. Skogsullens billiga pris, $8\frac{1}{3}$ Thaler eller omkring 15 R:dr banko per centner, gynnar dess användande för mångfaldiga ändamål, till hvilka tagel förut varit begagnade, utom det att den är långt bättre än nöthår och

rörtopt. Till följe här af har kongl. preussiska general-post-embetet anbefallt att postvagnarne skola förses med skogsulldynor. På de tyska jernbanorna finner man den använd till beklädnad af vissa delar af lastvagnarne. Möbelhandlare i Tyskland stoppa numera med skogsull, äfvensom med en blandning af sådan och tagel, såväl med som utan resårer. Blandningen af tagel och skogsull göres sålunda att man först lägger ett hvar af det förra, derpå ett hvar af den sednare, och så vidare.

Det mesta begagnandet af skogsullen har hittills egt rum i och för madrasser och dynor, hvilka redan länge varit i bruk inom preussiska arméen, och sannolikt komma att blifva allt mera allmänna. Många sjukhus, fattighus och andra såväl offentliga som privata inrättningar hafva gjort betydliga requisitioner af skogsull. Till vadd är skogsullen ganska ändamålsenlig, och låter tvätta sig utan att filtas.

Ett tredje fabrikat af skogsull är "skogsull-sulor". Dessa förfärdigas af flera kvaliteter: från storleken af en barnsula till den största manssula och kosta från 20 till 65 silbergroschen eller från 1 R:dr 12 sk. till 4 R:dr (?). De begagnas antingen inom eller utom strumporna och skydda förträffligt mot väta och köld.

Sannolikt skall skogsullen inom kort komma att begagnas till mångfaldiga andra ändamål. Möjligheten att spinna densamma är redan bevisad, och skall säkert i sinom tid likaledes blifva begagnad.

Det efter barrets uppmjukning i ångkittlarne begagnade vattnet är mörkt brungrönt, innehåller etherisk olja, vextslem och myrsyra och har en kraftig, upplifvande lukt. Dr. Seclernhorst i Zukmantl var den förste som upptäckte den helsobringande egenskapen hos detta barrvatten, hvilket just är det som begagnas vid herr Weiss' badanstalt. Såsom speciella sjukdomsformer, för hvilka denna badanstalt med fördel kan begagnas, må nämnas: nervösa, rheumatiska och hemorrhoidaliska lidanden, scroller, slemflöden, hypokondri, hysteri, bleksot, menstruations-anomalier, kroniska underlivs-sjukdomar, kroniska hudutslag, lamhet, m. fl.

Baden i Humboldtsau tagas i små rum, till hvilka vattnet direkte inledes, hvarvid redan den balsamiska utdunstningen, som derunder äger rum, är af en helsosam inverkan. En serskilt inhalations-sal finnes äfven, till hvilken de balsamiska ångorna föras genom rör från fabriken ångpannor, för att af de i nämnde sal placerade sjuka inandas.

Isynnerhet under de båda sistörflutna

åren begagnades denna kur-anstalt af så många patienter, att dervarande boningsplatser blefvo otillräckliga, och många af de resande måste inkvartera sig i kringliggande orter. Andra läto hemta vatten från Humboldtsau för att deri bada hemma, men då visade sig snart den olägenhet att vattnet icke länge höll sig friskt, utan snart, och isynnerhet under varm väderlek, surnade och blef obrukbart.

Såväl denna omständighet, som den att en badort kan besökas endast sommartiden, ledde fabriks-intressenterna på den idéen att bringa den balsamiska vätskan i en fast, varaktig och för transport lämplig form. Detta lyckades medelst kondensering i en särskilt för detta ändamål inrättad apparat.

Detta skogsull-extrakt (*extractum pinus sylvestris*) innehåller tallbarrens alla fasta och flygtiga beståndsdelar och likasom skogsulls-vattnet, myrsyra, etherisk olja samt harz. Det har en betydligt mindre volym, i det 1 lod extrakt motsvarar 1 kann, eller en liten flaska extrakt ett helt fat vatten; det kan länge förvaras och bibehåller sig väl samt kan naturligtvis begagnas både sommar- och vintertiden och är ganska billigt. Till ett bad tages vanligen 4 lod. Skålpundet kostar 25 silbergroschen eller vid pass 1 R:dr 16 sk. b:ko.

Detta extrakt kan äfven begagnas till frottering och omslag mot åskilliga yttre och inre åkommor. Det har redan vunnit en stark afsättning och begagnas fortfarande i många preussiska sjukhus.

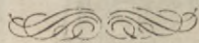
Lika glädjande resultat har skogsulloljan (*oleum pinus sylvestris*) lemnat. Denna erhålles direkte under beredningen af skogsullen, och förekommer dels af brun och dels af mörkgrön färg, men blir genom en särskilt procedur fullkomligt vattenklar. Den har en ganska stark, icke oangenäm lukt, men är af vidrig smak. Enligt skickliga pharmaceuters analys står den i nära förvandtskap med Terpentin- och Cajeputolja. Dess verkan och de sjukdomsfall, då den ordineras, äro analoga med dem för skogsull-extraktet, ehuru användandet är något olika. Den begagnas mest till frottering mot smärtsamma nervlidanden, kronisk rheumatism, lamhet och frostsador, men också invertes mot nervös magkramp, maskplågor och kronisk gikt. En flaska af vid pass 1 uns kostar 5 silbergroschen eller ungefär 16 sk. banko.

Tekniken har blifvit rigtad med denna olja, i det hon visat sig vara mera ändamålsenlig än den mindre fina terpentinoljan, för beredning af de finaste lacksorter, m. m. Den upplöser kautschuk fullkomligt

och under en ganska kort tid. Om möbler med den bestänkas, skyddas de mot mott, hvarjemte den kan begagnas för uttagandet af alla slags fettfläckar.

Som nämnde medicinska fabrikater visat sig vara ganska nyttiga mot frostskador, och derjemte utöfva ett helsosamt inflytande på huden, har man äfven förfärdigat "skogsull-tvål" (*sapo pinus sylvestris*). Denna gör huden särdeles mjuk och smidig, men dess egendomliga lukt är cundviklig.

Möjligen skall man framdeles lyckas att af tallbarren vinna ännu många andra ämnen, på en gång både nyttiga och billiga, men de redan vunna och här ofvan i korthet omförmälta äro af en så utomordentlig vikt, i både tekniskt, kommersiellt och medicinskt hänseende, att deras tillverkning förtjenar den högsta uppmärksamhet och uppmuntran. I vårt fädernesland, detta barrskogarnes hemland, skulle en ofantlig mängd tallbarr, som eljest obegagnad förmultnar, kunna aflockas ett betydligt kapital, icke blott af penningevinst för kapitalister, utan äfven af ett säkert underhåll för fattiga af alla åldrar, genom hopsamlandet af och sysselsättandet med detta material för en ny rikedomskälla, — en källa flödande äfven af helsobringande läkemedel för den lidande menskligheten.

Gustaf den tredje och hans hof.

Historiska Skizzer.

(Forts. fr. N:o 41.)

Ehuru icke mera unga, fingo de dock en talrik familj. Grefvinnan var en huld moder, och under ofta svåra omständigheter, syntes hon ständigt nöjd och lycklig samt sorgfälligt att befrämja sin makas sällhet och att upprätthålla hans mod under lyckans vidriga skiften.

Grefvinnans kärlek till sin man grundades på aktning. Han ansågs för en god poet och egde en utmärkt smak. Hans kunskaper i historien voro vidt omfattande. Han kände grundligt grekiskan, latin och de förnämsta levande språken. Genom alla dessa talanger var han mycket skicklig att bestrida kansleriatet vid Upsala akademi, hvaruti han efterträdde kronprinsen, sedan denne uppträdde på thronen. Till bevis af det värde, hvartill Upsala universitet skattade grefve Rudensköld, förmådde man honom att sköta kansleriatet, sedan han

alldeles skiljt sig från rådet; ett förtroende, hvarå dittills aldrig gifvits exempel.

Prinsessan var ovanligt fast i sin tillgifvenhet för flera menniskor. Grefvinnan Silfversparre, tillföre hof-fröken, bodde med sina barn i prinsessans palats, och fick aldrig tillstånd att lemna henne. Äfven vistades hos henne en mamsell Forsberg, som blifvit uppfostrad vid hofvet; och huru älskvärda egenskaper hon än hade, fann dock visst folk mycket sällsamt, att prinsessan bevisade så mycken ynnest för en person, hvilken börden ställt så lågt under henne. Man har, måhända af brist på förmåga att fatta ett ädelt sinnes handlingsätt, förlorat sig i gissningar häröfver; men sanningen är troligtvis helt enkelt den, att prinsessan icke antagit ett vid hofven nog vanligt tänkesätt, att nemligen personlig förtjenst icke förtjenar uppmärksamhet, så vida den ej förhöjes af ett lysande sfämträd och andra lyckans gåfvor. Dessa tänkesätt, hennes vänfasthet och säkra karaktershållning, framställa en säker förklaringsgrund till den ynnest hvarmed hon hedrade mamsell Forsberg. Till följe af samma grundsatser omgaf sig prinsessan med större delen af dem som voro i enkedrottningens tjenst.

Herr Silfversparre tillhörde äfven det gamla hofvet, och var en mycket duglig man. Hans insigter i det som rörde ett hofs förvaltning, voro af stor nytta för prinsessan. Han var väl bevandrad i litteraturen, stor musikvän, och spelade violin med smak och färdighet.

Generalen, baron Zoega, öfver-stallmästare, var förut minister plenipotentiaire vid hofvet i Preussen, och utnämndes sedermera till ledamot af svenska regeringen under konungens frånvaro. Han innehade den otvangna artighet och de intagande manér som utmärka en fullkomlig hofman. Också egde han en beundransvärd presence d'esprit. När han Trettondagsaftonen spissade med den kongl. familjen, kort efter sin hemkomst från Berlin, träffade han uti sin portion bönan i den kaka, som då äts (trettondedagskaka), och blef förklarad konung. Vid utdelningen af embeten i sitt nya hof, nämnde han konungen af Sverige till sin skattmästare, för att liqvidera sina i Preussen obetalta skulder.

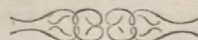
När konung Gustaf emottog spiran, var riket deladt i två faktioner, som ömsevis skakat hans faders thron. Det svagare partiet omfattade alltid fäderneslandets sak, medan det öfverlägsna endast eftersträfvade egna fördelar. Statsinkomsterna och national-bankens kredit voro ett rof för dess glupskhet; alla embeten af vikt eller

med betydlig inkomst gåfvos åt dess kreatur, och konungamagten led oupphörliga ingrepp. Rådande partiet, under riksdagen 1772, blygdes ej att för konung Adolph bestämma den kvantitet vin han skulle nyttja vid sitt bord, och hade äfven vägrat honom att välja sin bigtfader. Icke underligt då, att hofvet gynnade motpartiet. Konung Gustaf hade ock i detta hänseende nog tydligt röjt sina afsigter, då han några år förut, vid frågan om sin faders thronafsägelse, spelade en rôle, som föranlät rådet att sammankalla ständerna, hvilka ointetgjorde alla hans försigtighetsmått. Ut i samma parti, som ock nu tillskansat sig makten, misstrodde man honom derhän, att riksdagen flere månader rådslag om formen af konungens eds-formulär vid hans kröning. Denna form hade grundlagarne redan utstakat; men riksmötet med sin förmättna myndighet vände och omstöpte dem godtyckligt, icke försummande sin fördel vid detta tillfälle.

Konungen befattade sig så litet med dessa ändringar, att han undertecknade den honom å ständernas vägnar öfverlätna akten utan att läsa den, emedan, som han sade sig förmoda, den vore nyttig för fäderneslandet, för främjandet af hvars väl han länge sedan pantförskrifvit sitt hjerta.

Medan politiska kannstöpere förundrade sig öfver denna, den unge regentens, med allmänna omdömet öfver hans karakteroförenliga höjlighet, hade andra, som sett djupare, redan misstänkt, att han ej skulle anse sig bunden af en skrift, den han undertecknat, utan att känna dess innehåll. Denna misstänka spriddes hastigt, och tilldrog sig riksdagens hela uppmärksamhet, till förebyggande af alla försök emot regeringsformen, så högt, att man icke allenast förbjöd den vanliga gardes-exercisen, utan ock parade vid högtidliga tillfällen. Man har äfven stor fruktan för ett sällskap officerare, som, för militäriska öfningar, en å två gånger i veckan samlades, under ledning af general Ramsay, hvilken var konungen högt tillgifven. Man misstänkte, att konungen, som nådigt bemötte desse officerare, ämnade begagna sig af dem, för att bemäktiga sig arsenalen och andra förrådshus. De funnos till och med, som påstodo, att dagen var utsatt till verkställigheten af ett sådant förehafvande; men då just samma dag hände, att den unge baron Stierncrona, under exercisen, föll af hästen och bröt nacken af sig, ansågs denna händelse som ett elakt förebud, hvadan förelaget tills vidare uppsköts.

(Forts.)

DET MENSKEBIGA BIFVET.

Del mänskliga livet.

Det menckliga lifvet.

Skyddsengeln frambär till jorden en människogestalt; barnet hvilar i sköterskans armar, under det modren, med hopknäppta händer, i tysthet tackar Gud för att han skänkt hennes son en syster.

De två barnen uppvexa jemte hvarandra; de utbyta sina första småleenden, sina första ord; de invigas till lifvet, delande sin ålders alla obehag och nöjen, ända till den dag, då de menckliga samhällenas stränga genius fattar dem vid handen, och utvisar åt hvar och en af dem, en olika väg.

Unge man! på din lott falla måhända allvarsamma studier och svåra läroår! Kallad att en dag döma andra människor, att deltaga i fosterländska värf, samt att bära tyngden af offentlig ansvarighet, måste ditt förstånd upplysas. Mottag derföre en i mödornas och erfarenhetens skola gränad lärarens undervisning; afhör honom lärankligt och bruka en ihärdig eftertanka; lyssna uppmärksamt till andras dygdeläror, och låt vishetens tempelportar öppnas för dig.

Men på samma gång du rigtar ditt förstånd med kunskaper, bör du äfven stärka din kropp genom öfning och din själ genom mod. Lifvet är en tummelplats, der man måste *tränga* sig fram. Lär att blifva mästare öfver alla *de* krafter, som menniskan gjort till sina bundsförvandter: du bör tämja stridshästen, och svärdet bör icke darra i din hand. Må man kunna räkna dig bland de tappre, icke för att förvärfva en fäfång ära, men för att försvara dina landsmäns oberoende, för att beskydda den svage, samt alltid kunna framgå med öppet visir, väpnad med din rättmätiga sak och upplyst af din pligtkänsla!

Under det du sålunda bereder dig till intagande af din plats bland dina medmänniskor, så meddela jemväl den undervisning du åtnjutit åt samma barn, som med dig nyss kringirrade på ängarne, och som nyss åt dig flätade kransar af blåklint.

Ser du henne, på ängen derborta, syssetsatt med att fukta det lä:ft, som blekes, och sedan spinuande ullen under de lindar, som beskugga ingången till hennes boning, eller bärande till skördemannen den af henne sjelf anrättade måltiden, medan den unga makan, läsande i en bok, ger sitt spåda barn di.

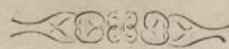
Arbetsstimman är slagen. Den unga flickan går med sin följeslagerska ut på ängen. Fördjupad i tankar plockar hon blå-

den af en "Förgät-mig-øj". Bakom henne går nu den unge man, om hvilken modren ofta talar med henne; han återkommer från jagten med sin hund och sin falk, och vänder sig om för att skåda sitt hjertas utvalda. Snart skola föräldrarne se sina önskringar uppfyllda. Förenade med hvarandra och prydda med bröllopskransar, skola de begge snart börja det lif, som föräldrarne sluta. Redan genljuda instrumenterna, och de dansande svinga glädtigt om hvarandra. I det menckliga samhällslifvets kedja kan icke *en* länk brista, utan att af en *annan* ersättas. Allt förnyas, och vid sidan af hvarje graf gungar en vagg.

Ett bedröfligt skådespel för hvarje menckiska, som i Guds verldsplan endast söker det egna jaget; men fullt af tröst och hopp för den, som anser sig sjelf såsom en gäst i den gemensamma brännpunkten.

De här intagne plancher, hvilka gifvit anledning till dessa reflexioner, äro kopior efter några af de målningar, hvarmed den tyske målaren Bendemann prydt thronsalen i det kongl. palatset uti Dresden. De äro en filosofisk antydning om hvad menckskolifvet är för oss alla. Vi hafva endast återgifvit några af dessa den utländske målarens kompositioner, i hvilka han genomgår alla grader och detaljer af det ämne, som han gjort till föremål för sin behandling. De ornament i tysk stil, hvarmed våra tafvor omgifvas, saknas i originalmålningarne; de äro ett verk af tecknaren.

Slottet i Dresden är föga märkvärdigt i arkitektoniskt hänseende. Till en del ombyggt 1833 och 1834, hotades det af förödelse genom 1849 års oroligheter. I hufvudbyggnadens bottenvåning befinner sig det såkallade "gröna hvalfvet". Thronsalen är ett mycket stort, dystert rum i undra våningen; men de storartade målningarne i densamma, hvilka alla vittna om en sublim tankeflygt, äro tillräckliga för att gifva den en varaktig ryktbarhet.

Upptäckten af Niagara.

(Forts. fr. N:o 41).

Småningom förde de trädet längre ut i floden och begagnade stängerna så länge dessa kunde nå botten, men då detta icke länge var fallet, måste de öfverlemnna sig

åt sluppen, för att möjligen komma till andra stranden.

Sålunda följde de någon tid med strömmen, utan att komma närmare någondera sidan. Men omsider lyckades de uppnå ett stort furuträd, som långsamt flöt nedåt strömmen. De satte sina stänger deremot och efter några kraftiga stötter lyckades de verkligen komma i grundare vatten, så att de kunde begagna stängerna och staka sig fram.

Efter mycken ansträngning uppnådde de omsider stranden, och fortsatte sin resa.

Kort derefter funno de ett ställe der de kunde uppehålla sig öfver natten; nu gingo de såsom vanligt på jagt för att förse sig med lifsmedel för nästa dag, en sak som alltid var dem ganska lätt, då vildbrådet i skogarne vandrade i stora hjordar, hvilka voro så litet rädda, att de ganska sällan togo till flykten.

Denna gång stötte de snart på en hjord, som tycktes äse striden emellan tvenne hjortar, hvilka i häftig förbittring sökte att genomborra hvarandra med sina horn. Öfverraskade häraf, ville vandrarne afbida utgången af striden och sågo snart en af de förbittrade motståndarne med ett otroligt högt språng sätta af emot sin fiende, vända sig med blixstens hastighet och stöta sina horn i dess sida med sådan kraft att denne blef liggande död på stället.

Nu skyndade missionärerne fram och bemäktigade sig den fallne hjorten, af hvilken de medtogo så mycket kött, som de ansågo sig behöfva för några dagar, och läto det öfriga ligga till byte för vargarne.

Omkring en vecka derefter ankommo de till en bergskedja, vid hvars fot de uppslogo sitt nattläger, bestämde den följande dagen till att bestiga dess branta och sandiga sluttningar, hvilket emellertid endast lyckades dem genom att hålla sig fast och så att säga draga sig uppåt med tillhjälp af trädens rötter och grenar, hvarvid de icke sällan voro i fara att nedstörta i afgrunderna.

På ett serdeles farligt ställe hade Wilmington fått tag i en ruttan gren, som brast i hans händer, så att han nedstörtade till brädden af en djup klyfta, der det blott med yttersta möda lyckades honom att rädda sig genom att falla i en der stående buske.

Sålunda klättrade de hela dagen med obeskriflig ansträngning och fara, till dess de framemot aftonen funno en liten jemn yta, der de beslutade att tillbringa natten.

Ungefär vid middagen följande dag uppnådde de spetsen af bergét och, för ett erhålla en utsigt öfver trakten, bestego de ytterligare, icke utan stort besvär, en naken klippa, hvilken uppreste sig högt öfver de andra bergsspetsarne, och hvilken de nödvändigt måste bestiga, emedan de höga träden, som allestädes omgafvo dem, helt och hållet beröfvade dem utsigten.

Då de uppkommit på klippspetsen, utsände de nyfiket spejande blickar kring trakten, för att upptäcka något spår till de stora sjöarne, om hvilka indianerne beständigt hade så mycket att berätta. Men snart betraktade de hvarandra med be-
dröfvade blickar; ty så långt ögat kunde nå, upptäcktes intet annat än omätliga skogar.

I denna vidsträckt ödemark hörde de intet annat ljud, än det hessa skriket af en och annan hök, som högt uppe i luften förföljde sitt byte; och längre ned skogsdufvans kultrande eller beckasinens entoniga läte.

Svikna i sin förväntan nedstego de ty-
sta på andra sidan af bergét, men i trots af all ansträngning voro de dock icke i stånd att innan aftonen uppnå foten deraf, och sågo sig nödsakade, då natten öfver-
raskade dem, att söka sig ett ställe, der de med säkerhet kunde tillbringa natten. Tidigt följande dag uppbrot de åter och fortsatte vägen nedåt bergét till dess de uppnådde foten och sålunda öfvervunnit de otroliga och afskräckande hinder, som denna bergskedja ställt i deras väg.

Missionärerne fortforo ännu i flera dagar med sin äfventyrliga vandring genom ofantliga skogssträckor, utan att i denna rysliga ensamhet möta någon enda mensklig varelse; då träffade de en afton några indianer, hvilka i början icke blefvo litet förvånade öfver att se människor af en alldeles olika färg och endast beväpnade med blankt polerade käppar, ty för sådana ansågo de missionärerens gevär, — men slutligen närmade de sig och tilltalade de främmande i ett väljudande, men obegrip-
ligt språk.

Under det man å ömse sidor sökte att göra sig begriplig genom tecken, flög en flock vildgäss öfver deras hufvuden. På dessa foglar afsköt vildarne sina pilar, utan att likväl träffa någon; då sigtade Price och Wilmington båda på en gång och affyrade sina skjutgevär, och till vildarnes stora förvåning nedstörtade trenne gäss dödligt träffade till marken.

Nu omringades fremlingarne af india-

nerne, som började beundra deras vapen, hvilka de i början aktat så ringa; men deras förundran steg till sin höjd, då de sågo missionärerne hålla något, som de höllo för att vara stött kol, in i de för-
underliga käpparne, och att de sedan endast behöfde trycka på en liten jernbit för att ögonblickligen frambringa en blix, hvil-
ken omedelbart efterföljdes af rök och en stark knall.

Anföaren för indianerne bådo nu missionärerne genom tecken att ledsaga honom, på det de öfriga medlemmarne af hans stam äfven måtte få se detta mirakel; kort därefter ankommo de till en annan öppen plats i skogen der flera indianer sysselsatte sig med att uppföra små kojor af bark.

Höfdingen bemödade sig att göra begripligt för främlingarne det denna trakt endast var deras jagtmark; att deras egentliga by låg långt bort i den riktning, der solen just nu gick ned, och att de snart skulle återvända dit.

Från detta ögonblick förblefvo missionärerne hos indianerne, och sedan de i deras sällskap ankommit till deras by, hvilken låg vid Æneida, lärde de småningom att temligen ledigt uttrycka sig på deras språk.

Price började att hålla religiösa föredrag, och hans första tal åhörde de med spänd uppmärksamhet, men sedermera blef det honom omöjligt att vidare förmå dem till en ny sammankomst.

Då alla bemödanden att gifva dem sinne för den nya läran strandade emot deras likgiltighet, ansåg Price det rådligare att fortsätta sina undersökningar med afseende på de stora insjöarne, än att förblifva hos indianerne och bortslösa tiden med onyttiga ansträngningar.

Wilmington var af samma mening, och då de hade underrättat höfdingen, som hette Majuk, om sin afsigt, omtalade han att den flod, som flöt förbi dem, förde till ett ofantligt vattenbäcken, hvilket, såsom man förmodade, fylldes genom en mängd stora strömmar, som deruti hade sitt utlopp; men endast få af hans stam hade i större utsträckning berest stränderna af denna sjö. Bland dessa befann sig dock en gammal indian, som i sin ungdom hade i sin kanot gjort en flera dagars resa på denna sjö, och hemförde med sig den underrättelsen att i densamma utföll en ofantlig ström, vid hvars stränder han gått i land för att jaga. Der hade han hört ett

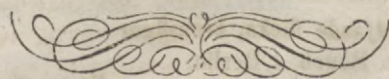
fruktansvärdt larm, sannolikt förorsakadt af vattnet. Han gick några mil längre in i skogen och fann strömmen så strid, att den omöjligen kunde befaras med någon farkost. Men det förskräckliga bullret hade hos honom ingjutit en sådan förskräckelse, att han skyndade sig tillbaka och strax därefter gjorde sig färdig till hemresan. Emellertid var han den ende af stammen, som vågat sig så långt, och efter hans utsägo antogo de infödde att denna ström måtte vara källan till ifrågavarande sjö.

Sedan missionärerne erfarit detta, bådo de höfdingen att några af hans folk måtte få åtfölja dem utföre floden till sjön, för att undersöka hvarifrån det buller kom, som så hade förskräckt den gamle indianen. Majuk uppbjöd allt, för att öfvertala dem att afstå från deras företag, men då han fann dem orubbliga i deras beslut, förklarade han att han sjelf ville ledsaga dem på denna resa. Nu bestämdes det att resan skulle företagas följande vecka, men innan den bestämda tiden inträffade en händelse, som för längre tid uppsköt densamma.

Då de nämligen vaknade en morgon bemärkte de att stora rökmoln hvirflade uppöfver deras hufvuden och uppfyllde luften med en fruktansvärdt qväfvande hetta. Indianerna sade att en skogseld utbrustit, och då det började blåsa starkt, nedföll ett hett askregn rundt omkring. I början sökte de skydd i sina wigwams, men luften blef snart så odrägligt het, att de lupo fara att qväfvas. Majuk gaf folket det rådet att taga sin tillflykt i floden, och nu störtade alla i vattnet ända till halsen, så att endast hufvudena stucko upp öfver vattenytan; och till och med då voro de emellanåt nödsakade att helt och hållet dyka under vattnet. Flera timmar måste man uthärda i denna ställning, under hvilken tid vattnet färgades svart af den stora mängd nedfallen aska.

Slutligen vände sig vinden till deras stora glädje och befriade dem från den öfverhängande faran, derigenom att lågor-
na togo en annan riktning, men de kunde dock icke ännu lemna floden, då marken rundt omkring var betäckt med glödande aska.

(Forts.)

Industriutställningen i London.

86. Phrixus och Helle, undflyende. på den gyldene väduren, styfmodrens förföljelse. Relief i elfenben af K. Fischer i Berlin.

83. En bedjande flicka, bronsfigur af Chr. Rauch, i Berlin.

85. Klockskåf af brons af G. Harcourt i Birmingham.

84. En fjärilsfångare, bronsfigur af Gustav Fröh i Berlin.